

LABOR ECONOMICS

Вікторія Оверчук, к. психол. н.

*Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця),
Україна*

ДОСЯГНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: СФЕРА РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Viktoriya Overchuk, PhD in Psychology

Vasyl` Stus Donetsk National University (Vinnytsia), Ukraine

ACHIEVEMENTS OF SOCIAL POLICY IN UKRAINE: FOCUS ON REHABILITATION AND EMPLOYMENT OF PERSONS WITH DISABILITIES

The article aims to analyze the achievement of current social policy in Ukraine in the field of rehabilitation and employment of persons with disabilities. Based on official statistics, legal and regulatory documents, the article analyzes state budget programs that were developed accordingly to activities of the state institutes that support the development and implement state social policy related to medical and social rehabilitation of persons with disabilities. The article points out at achieved progress and remaining problems with the formulation and implementation of state budget programs and suggests recommendations for improvement of policy programs and mechanisms of their implementation.

Keywords: social policy, person with disabilities, employment, Ukraine, social security.

Постановка проблеми. Соціальна політика держави – складне, комплексне поняття, що може бути представлено у вигляді різноманітних елементів, як то процеси, програми, але яке однозначно спрямоване на задоволення інтересів суспільства, досягнення соціальних цілей. Рівень досягнутих результатів та витрати для їх отримання по відношенню до цієї сфери діяльності держави важко виміряти. Однак, необхідність аналізу, оцінювання кінцевих результатів є беззаперечною, адже це дозволяє коригувати управлінську діяльність держави, вдосконалювати її. Соціальна політика у сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю як елемент соціальної політики держави в цілому теж потребує аналізу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Завдання визначення якості виконання бюджетних програм базується на звітних матеріалах, що оприлюднюються різноманітними установами, як от Міністерство соціальної політики України¹. Для аналізу досягнення результатів їх виконання використовуються відповідні нормативні документи, наприклад Методичні рекомендації². Теоретичні та практичні аспекти оцінювання ефективності державної соціальної політики розглядалися у роботі Л. Приходченко³

У той же час є окремі роботи присвячені оцінюванню ефективності соціальних програм, як наприклад праця колективу авторів за ред. Е. М. Лібанової⁴. Проте соціальна політика

¹ Міністерство соціальної політики України (2019). *Головна сторінка* <<http://www.msp.gov.ua>>. (2019, вересень, 07).

² *Наказ про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, 2011* (Міністерство фінансів України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11>>. (2019, вересень, 07).

³ Приходченко, Л. (2012). Теорія та практика оцінювання ефективності державної соціальної політики. *Публічне управління: теорія і практика*, 4, 118-123 <<http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/2/09.pdf>>. (2019, вересень, 07).

⁴ Лібанова, Е.М. (2012). *Соціальні результати державних програм: теретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання*. Умань: Видавець Сочінський, 312.

щодо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю має свої особливості, що відповідно не враховано в попередніх дослідженнях. Окремі аналітичні матеріали, які досліджують становище осіб з інвалідністю в Україні, швидко перестають бути актуальними. До останніх документів, що стосуються об'єкту цього наукового дослідження відноситься Аудиторський звіт державного фінансового аудиту за період з 01 січня 2015 р. по 01 жовтня 2018 року¹. Однак він аналізує результати виконання тільки однієї із бюджетних програм.

З огляду на все вище зазначене **метою статті** є аналіз результатів соціальної політики у сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю задля пошуку варіантів її удосконалення.

Виклад основних результатів дослідження. Для оцінювання соціальної політики у галузі реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю доцільно враховувати дані щодо її результатів у розрізі соціальних програм. На думку окремих авторів вони є основним засобом здійснення державної політики у соціальній сфері². При цьому під соціальною програмою пропонують розуміти послідовність заходів, спрямованих на досягнення певної соціальної цілі (розв'язання соціальної проблеми)³.

Державна цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням⁴. Державні цільові програми деталізуються у бюджетних програмах, які мають чітку спрямованість та зорієнтовані на досягнення конкретних результатів.

Для реалізації прав і задоволення потреб осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами, поліпшення умов їх життєдіяльності згідно з Конвенцією про права інвалідів в Україні розроблена та реалізується Державна цільова програма «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів на період до 2020 року»⁵.

Зазначений документ містить ряд положень, що стосуються безпосередньо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю. Зокрема для забезпечення реалізації прав і задоволення потреб осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами, поліпшення умов їх життєдіяльності згідно з Конвенцією про права інвалідів пропонується:

- приведення національного законодавства у відповідність до вимог Конвенції;
- удосконалення порядку проведення медико-соціальної експертизи інвалідів, здійснення реабілітаційних заходів і надання соціальних послуг, розширення переліку таких заходів і послуг.

Реалізація передбачених заходів, на думку розробників, має дати можливість забезпечити зростання чисельності інвалідів, які провадять трудову діяльність – до 794,6 тис. осіб до 2020 року.

Серед завдань і заходів, що передбачені цією програмою є напрямок XV. Праця та зайнятість (стаття 27 Конвенції про права інвалідів), що деталізує плани держави щодо внесення змін до окремих нормативних документів.

Варто зауважити, що соціальна політика щодо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю не охоплюється єдиною цільовою програмою, та у різній мірі представлена у переліку бюджетних програм. Так, державний бюджет України 2018 року містив бюджетні програми, що пов'язані із реабілітацією та працевлаштуванням осіб з інвалідністю, які узагальнені у таблиці 1.

¹ Державна аудиторська служба України (2019). *Аудиторський звіт державного фінансового аудиту виконання Міністерством соціальної політики України бюджетної програми за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» за період з 01 січня 2015 р. по 01 жовтня 2018 року.* <<http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=145626>>. (2019, вересень, 07).

² Лібанова, Е. М. (2012). *Соціальні результати державних програм: теретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання.* Умань: Видавець Сочінський, 312.

³ Там само.

⁴ Офіційний сайт Верховної Ради України (2019). *Термін «Державна цільова програма»* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/6334:2609>>. (2019, вересень, 07).

⁵ *Постанова про затвердження Державної цільової програми Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів на період до 2020 року, 2012.* (Кабінет міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>>. (2019, вересень, 07).

**Бюджетні програми 2018 року, що містили елементи соціальної політики
щодо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю**
(сформовано на основі¹)

Шифр	Назва бюджетної програми	Розпорядник	Відповідальний виконавець	Завдання щодо осіб з інвалідністю
2507030	Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів	Міністерство соціальної політики України	Фонд соціального захисту інвалідів	Завдання реабілітації осіб з інвалідністю, навчання та перекваліфікація осіб з інвалідністю, переоснащення створення робочих місць, створення умов на робочому місці осіб з інвалідністю
2505150	Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням із застосуванням сучасних технологій постраждалих учасників Революції Гідності та учасників антитерористичної операції	Міністерство соціальної політики України	Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції	Реабілітація, у тому числі професійна реабілітація осіб з інвалідністю з числа учасників АТО
2507020	Фінансова підтримка громадських об'єднань інвалідів	Міністерство соціальної політики України	Фонд соціального захисту інвалідів	Фінансування діяльності громадських об'єднань осіб з інвалідністю, зокрема щодо їх працевлаштування та навчання
2501070	Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога інвалідам у клініці Науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності	Міністерство соціальної політики України	Апарат Міністерства соціальної політики України	Реабілітація та відновлення працездатності осіб з інвалідністю
2507040	Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту інвалідів	Міністерство соціальної політики України	Фонд соціального захисту інвалідів	Реалізації функцій і завдань ФСЗІ, у тому числі щодо звітності роботодавців, працевлаштування осіб з інвалідністю
2502010	Керівництво та управління у сфері промислової безпеки, охорони та гігієни праці, нагляду за додержанням законодавства про працю	Міністерство соціальної політики України	Державна служба з питань праці	Заходи щодо дотримання законодавства про працю, у тому числі щодо осіб з інвалідністю
2501590	Компенсація роботодавцю частини фактичних витрат, пов'язаних зі сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Міністерство соціальної політики України	Апарат Міністерства соціальної політики України	Фінансування створення робочих місць, у тому числі осіб з інвалідністю

¹ Міністерство соціальної політики України (2019). *Головна сторінка* <<http://www.msp.gov.ua>>. (2019, вересень, 07).

Бюджетні програми, які наведені у таблиці 1, відрізняються за спрямованістю, масштабом, комплексністю, тобто вони не в однаковій мірі зорієнтовані на реабілітацію та працевлаштування осіб з інвалідністю. Так, програма 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» повністю належить до сфери, що розглядається, а у програмі 2502010 «Керівництво та управління у сфері промислової безпеки, охорони та гігієни праці, нагляду за додержанням законодавства про працю» важливим є фінансування контролюючих заходів щодо дотримання законодавства про працю осіб з інвалідністю.

Для оцінювання виконання бюджетних програм застосовуються Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 17.05.2011 № 608¹. Завдання оцінки ефективності бюджетних програм при виконанні державного та місцевого бюджетів, що декларуються у Методичних рекомендаціях наведені на рисунку 1:

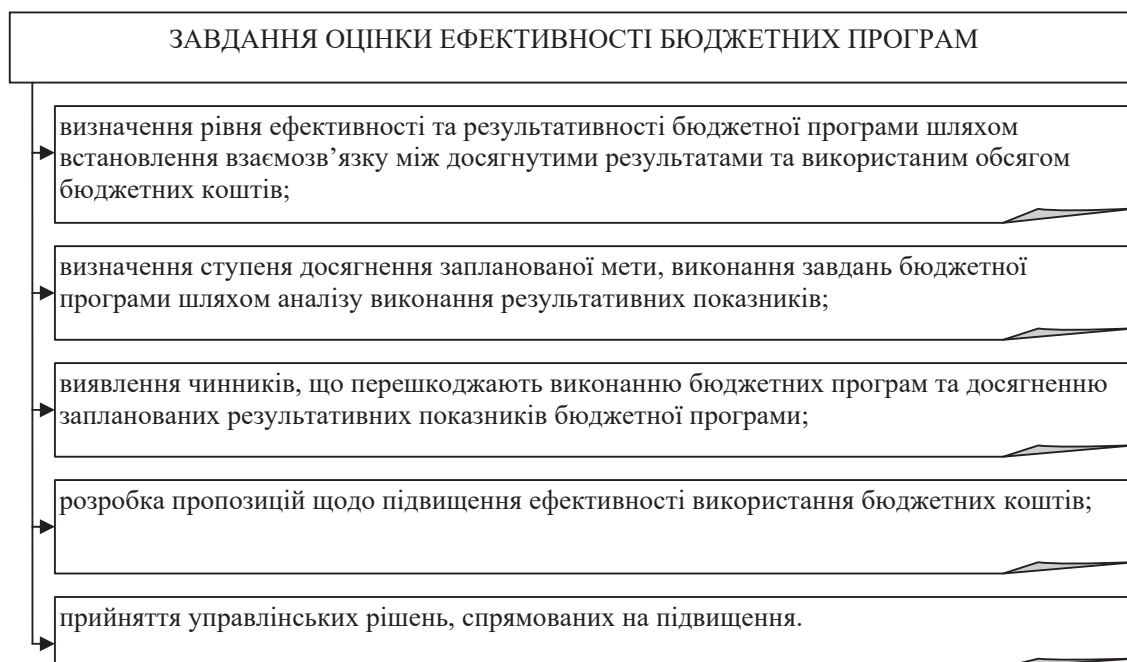

Рис. 1. Завдання оцінки ефективності бюджетних програм

Джерело сформовано автором на основі².

Зазначені Методичні рекомендації передбачають оцінювання за напрямками використання бюджетних коштів, джерелами надходжень спеціального фонду, виконанням показників порівняно із показниками попереднього періоду. У той же час при аналізі затверджених та фактичних напрямів використання бюджетних коштів розраховуються показники затрат, продукту, ефективності, якості.

Наведені у звітах матеріали про виконання соціальних програм пропонуємо згрупувати на наступні групи:

1) фінансові. Зазначені показники дозволяють встановити рівень виконання державою своїх зобов'язань щодо фінансування соціальної політики у сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю;

- відповідність планових та фактичних показників фінансування програми;
- плановий та фактичний розподіл джерел фінансування за програмою;
- плановий та фактичний розподіл фінансування за напрямками програми;

¹ Наказ про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, 2011 (Міністерство фінансів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11>>. (2019, вересень, 07).

² Там само.

2) економічні. До цієї групи доцільно віднести показники, що у Методичних рекомендаціях характеризуються як показники результативності та ефективності: рівень виконання результативних показників; співвідношення планових та фактичних показників затрат; ефективність понесених затрат; результативність програми.

3) якісні (стосуються не кількісних показників виконання програм, а якості виконання).

Зведена інформація щодо фінансування окресленого переліку бюджетних програм наведена у звітних матеріалах Міністерства соціальної політики України. На рисунку 2 наведено рівень фінансування бюджетних програм в цілому та за джерелами фінансування у 2018 році.

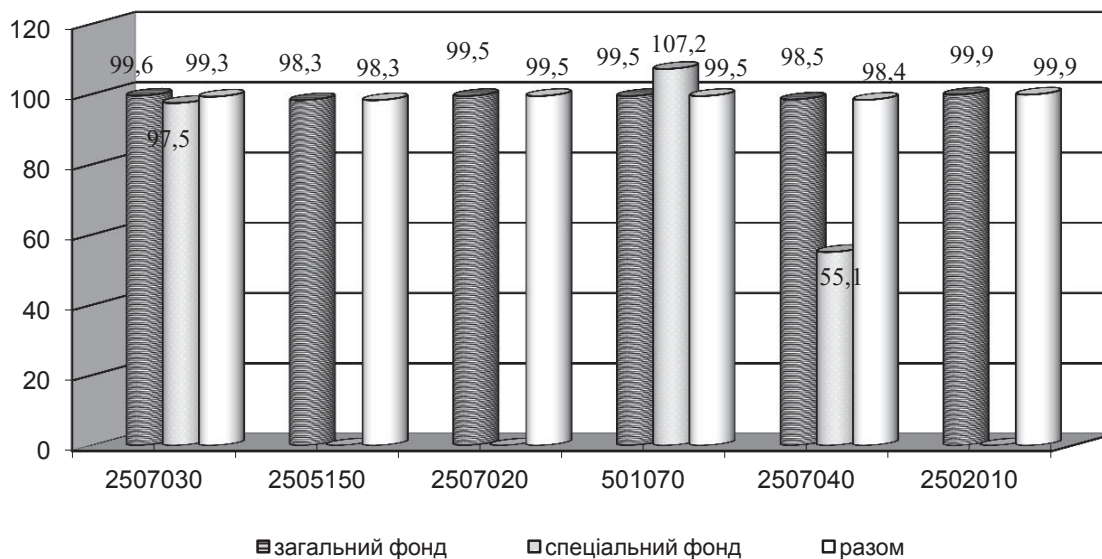

Рис. 2. Відсоток фінансування бюджетних програм у 2018 році

Джерело сформовано автором на основі¹

За даними Міністерства соціальної політики програми, що у різній мірі стосуються реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю державою, були профінансовані на рівні від 98,3% до 99,9%. При цьому перевиконання було лише за рахунок джерел спеціального фонду по програмі 501070 «Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога інвалідам у клініці Науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності». Основним джерелом фінансування соціальних програм є кошти загального фонду, про що свідчать дані звітів головного розпорядника. Виняток становить фінансування ключової для дослідження програми 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів». За рахунок спеціального фонду було заплановано та профінансовано 15% видатків.

Оскільки частина наведених програм є комплексними і зорієнтована не лише на осіб з інвалідністю, можна виділити лише часткові показники по програмах, що дозволяють більш детально охарактеризувати результативність соціальної політики України у сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю. Це не стосується програми 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів», яка є основною, та потребує окремого аналізу.

Економічні показники носять індивідуальний характер і мають різне значення для кожної із програм, адже пов'язані із визначенням різнопланових результатів, тому й розглянемо їх окремо.

Привертає увагу незадовільний результат реалізації програми 2501590 «Компенсація роботодавцю частини фактичних витрат, пов'язаних зі сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». На її виконання було заплановано 800 тис. грн, що мали компенсувати 50% єдиного соціального внеску роботодавцям за працівника

¹ Міністерство соціальної політики України (2019). *Головна сторінка* <<http://www.msp.gov.ua>>. (2019, вересень, 07).

на новоствореному робочому місці. Вимоги, що висуваються до роботодавців для отримання компенсації, стосуються чисельності працівників (її стабільного рівня) та стабільного рівня фонду оплати праці по підприємству вцілому¹. Зазначена програма не була реалізована, а заплановані кошти за належної інформаційної підтримки могли б стати переконливим фінансовим стимулом для створення робочих місць, у тому числі для працевлаштування осіб з інвалідністю.

Контроль за дотриманням законодавства про працю, зокрема осіб з інвалідністю здійснює Державна служба України з питань праці. На виконання цих завдань у державному бюджеті виділено бюджетну програму 2502010 «Керівництво та управління у сфері промислової безпеки, охорони та гігієни праці, нагляду за додержанням законодавства про працю». Проте серед результатів роботи наводяться дані щодо кількості перевірок щодо дотримання законодавства про працю осіб з інвалідністю – 25000, та кількість таких на одного інспектора – 32 заходи на особи. Однак вказана інформація не дає можливість оцінити результативність роботи установи у цьому напрямку. Тобто потребує доопрацювання паспорт бюджетної програми з метою можливості оцінювання роботи Держпраці по зазначеному напрямі.

Фонд соціального захисту інвалідів є одним із ключових суб'єктів, що реалізують політику держави в сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю. Основні показники виконання цієї програми, що можуть бути пов'язані із реабілітацією та працевлаштуванням осіб з інвалідністю зведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Окремі показники результативності виконання програми 2507040 «Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту інвалідів» у 2018 році

Показник	Заплановано	Фактично	Відхилення
Кількість опрацьованих звітів про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю	462	447	-15
Кількість виданих новоствореним підприємствам, у тому числі фізичним особам-підприємцям, довідок про реєстрацію у ФСЗІ	876	2138	1262
Кількість роботодавців, які згідно законодавства знаходяться на обліку в ФСЗІ	115000	110553	-4447
Кількість опрацьованих звітів про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю на одного працівника відповідного структурного підрозділу (150 осіб)	550	580	30
Кількість виданих довідок по чисельності працюючих осіб з інвалідністю на одного працівника відповідного структурного підрозділу (50 осіб)	9	0	-9
Кількість виданих новоствореним підприємствам, у тому числі фізичним особам-підприємцям, довідок про реєстрацію у ФСЗІ на одного працівника відповідного структурного підрозділу (150 осіб)	6	14	8

Інформація таблиці 2 вказує на виконання ФСЗІ переважно облікових функцій щодо виконання роботодавцями встановлених державою квот робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю. Привертає увагу той факт, що зазначені завдання можуть бути автоматизовані шляхом створення можливості формування таких довідок у особистому кабінеті зареєстрованого роботодавця.

Програма 2501070 «Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога інвалідам у клініці Науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та

¹ Свідрак, А. (2018). Компенсація ЄСВ за новостворені робочі місця. *Вісник Офіційно про податки*. <<http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100008309-kompensatsiya-yesv-za-novostvoreni-robochi-mistsya>>. (2019, вересень, 07).

відновлення працездатності» не зважаючи на присутній у назві наголос на відновлення працездатності має переважно медичну спрямованість. Так за кошти цієї програми було проведено реабілітаційні заходи та надано протезно-ортопедичну допомогу за сучасними технологіями 1110 особам, із них 180 осіб з інвалідністю із застосуванням високофункціональних роботизованих та комп'ютерних систем.

Законодавством передбачено різні заходи підтримки діяльності громадських організацій осіб з інвалідністю, що включає також кошти на проведення реабілітаційних заходів та сприяння зайнятості осіб з інвалідністю. Результати виконання відповідної бюджетної програми наведені у таблиці 3.

Таблиця 3

Окремі показники виконання програми 2501070 «Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога інвалідам у клініці Науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності»

Показник	Заплановано	Фактично	Відхилення
Кількість громадських об'єднань осіб з інвалідністю, в тому числі УТОС та УТОГ, що отримують фінансову підтримку	22	21	-1
Кількість підприємств і організацій невиробничої сфери, соціально-культурних підрозділів УТОСу	171	171	0
Кількість підприємств і організацій невиробничої сфери УТОГу	24	24	0
Кількість робочих місць в підприємствах і організаціях невиробничої сфери УТОГ	560,00	432,80	-127,20
Кількість робочих місць в підприємствах і організаціях невиробничої сфери, соціально-культурних об'єктах УТОС	1260,00	1260,00	0,00
Середній розмір фінансової підтримки на одне підприємство, організацію невиробничої сфери УТОГ	862,90	0,00	-862,90
Середній розмір фінансової підтримки на одне підприємство, організацію невиробничої сфери, соціально-культурний підрозділ УТОС	220,10	218,60	-1,50
Середні витрати на реабілітацію однієї особи з інвалідністю з вадами зору в установах УТОС	4423,00	0,00	-4423,00

Не зважаючи на окрему бюджетну програму, що спрямована на підтримку діяльності громадських організацій осіб з інвалідністю, привертає увагу її виключна спрямованість на підтримку організацій УТОС та УТОГ. В більшій мірі бентежить той факт, що на реабілітацію осіб з інвалідністю, в тому числі професійну на підприємствах УТОГ, непередбачено фінансування, а на УТОС – фінансування не здійснювалось. Це все підкреслює необхідність удосконалення напрямків цієї програми, кращих варіантів взаємодії із громадськими організаціями.

Бюджетна програм «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» містить 20 напрямів, на фінансування яких заплановано 1333361,3 тис грн. (Додаток). У таблиці 4 виділено найбільші за часткою та ті, які безпосередньо пов'язані з реалізацією заходів щодо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю.

Варто звернути увагу на фінансування функцій Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю у рамках цієї програми поряд із фінансуванням у вище зазначених. Виділення коштів у межах цієї програми пояснюється необхідністю організаційно-технічного забезпечення діяльності фонду щодо пов'язаної з реєстрацією та веденням обліку роботодавців (як і у програмі) та здійсненням контролю за надходженням суми санкцій та пені, судові витрати. Такий розподіл ускладнює процес контролю за ефективністю діяльності ФСЗІ, зменшує прозорість бюджетного фінансування.

Таблиця 4

Окремі показники виконання програми «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів»

Показник	Затверджено у паспорті бюджетної програми	Фактичні результативні показники	Відхилення
Кількість осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які отримують реабілітаційні послуги в центрах реабілітації осіб з інвалідністю, що утримуються за рахунок коштів ФСЗІ	2470	4352	1882
Кількість осіб з інвалідністю, які працевлаштовані після навчання в центрах	173	177	4
Кількість осіб з інвалідністю, які пройшли навчання (перекваліфікацію) у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації	1341	1424	83
Кількість створених робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю	33	27	-6
Кількість підприємств-боржників, відносно яких підготовлено позови	643	770	127
Кількість слухачів, які отримали кваліфікаційні свідоцтва в центрах реабілітації	608	558	-50
Середня вартість оплати навчання (перекваліфікації) однієї особи з інвалідністю у навчальних закладах, центрах реабілітації	11322,6	11008,7	-313,9
Середня вартість створення одного робочого місця для працевлаштування особи з інвалідністю	246,2	198,9	-47,3
Рівень працевлаштування осіб з інвалідністю від загальної чисельності випускників центрів професійної реабілітації осіб з інвалідністю	28,5	31,7	3,2
Рівень забезпечення інших окремих категорій населення України ТЗР	76,9	76,9	0
Рівень забезпечення осіб з інвалідністю освітніми послугами у навчальних закладах та центрах професійної реабілітації	100	100	0
Частка підприємств-боржників, щодо яких подано позови	61,1	100	38,9

Наведені звіти про виконання бюджетної програми свідчать про пріоритетність видатків на утримання реабілітаційних установ, над витрати на працевлаштування. Підтримка здійснюється переважно через надання технічних засобів реабілітації, компенсації витрат на санаторне лікування. При цьому витрати, що спрямовані на відновлення працездатності і забезпечення трудової діяльності дуже низькі. Адже кількість створених робочих місць, що дорівнювала 27 одиниць на усю державу. Крім того, викликає сумнів рівень забезпечення осіб з інвалідністю освітніми послугами у навчальних закладах та центрах професійної реабілітації на рівні 100%. Адже у планових показниках не вказано потребу у професійному навчанні, тобто чисельність осіб з інвалідністю яким таке навчання потрібне. Натомість зазначено планову чисельність осіб з інвалідністю, яка може пройти навчання або перекваліфікацію у межах затвердженого фінансування. Тобто, не можна говорити про повністю закриту потребу у професійному навчанні для осіб з інвалідністю.

Частка працевлаштованих осіб з інвалідністю у 2018 році визначена на рівні 31,7% від усіх, що пройшли навчання у центрах професійної реабілітації, але це лише 177 осіб з інвалідністю.

Висновки. Таким чином, аналіз результатів виконання бюджетних програм 2018 року дозволив виділити ключові тенденції соціальної політики держави у сфері реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю.

Розрізненість окремих завдань, що стосуються реалізації соціальної політики держави щодо реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю, відображається у наявності різних бюджетних програм, які спрямовані на фінансування окремих функцій чи окремих суб'єктів. Така ситуація може бути усунута за умови прийняття програмного документу, що визначив би стратегію держави у цій сфері, та відповідно до якого доцільно було б визначити або ж деталізувати напрями використання бюджетних коштів.

Прослідковується також формальний підхід до підготовки паспорту бюджетних програм і як наслідок звітів про їх виконання, адже показники, що пропонуються не є адекватними, тобто не відображають досягнення основних цілей соціальної політики. Зазначений недолік може бути усунений шляхом посилення контролю за якістю розробки паспортів та звітів усіма суб'єктами.

Концептуальною проблемою є домінування медичної моделі реабілітації у соціальній політиці, що знаходить відображення у спрямованості коштів на утримання медичних закладів, компенсацію лікування, а не на відновлення працездатності осіб з інвалідністю. Знову ж таки це потребує відповідних рішень на рівні держави, які б закріплювались у відповідних програмних документах.

References:

1. Derzhavna audytorska sluzhba Ukrainy (2019) [State Audit Office of Ukraine (2019)]. *Audytorskyi zvit derzhavnoho finansovoho audytu vykonannya Ministerstvom sotsialnoi polityky Ukrainy byudzhetoii prohramy za KPKVK 2507030 Zakhody iz sotsialnoi, trudovoi ta profesiynoi reabilitatsiyi invalidiv za period z 01 sichnya 2015 r. po 01 zhovtnya 2018 roku* [Audit Report of the State Financial Audit of the Ministry of Social Policy of Ukraine on the Budget Program for CPCWC 2507030 Measures for Social, Labor and Vocational Rehabilitation of Persons with Disabilities for the period from 01 January 2015 to 01 October 2018] <<http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=145626>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].
2. Libanova, E.M. (2012). *Sotsialni rezultaty derzhavnykh prohram: teretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty otsynuvannya* [Social Outcomes of State Programs: Theoretical Methodological and Applied Aspects of Evaluation]. Uman: Publisher Sochinskyi. [in Ukrainian].
3. *Nakaz pro zatverdzhennya Metodichnykh rekomendatsiy shchodo zdiysnennya otsinky efektyvnosti byudzhetykh prohram, 2011* (Ministerstvo finansiv Ukrainy) [Order approving the Methodological Recommendations for the Performance Evaluation of Budget Programs, 2011 (Ministry of Finance of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].
4. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine (2019). *Termin Derzhavna tsilova prohrama* [The term State Target Program] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/6334:2609>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].
5. *Postanova pro zatverdzhennya Derzhavnoi tsil'ovoi prohramy Natsionalnyy plan diy z realizatsiyi Konventsii pro prava invalidiv na period do 2020 roku, 2012.* (Kabinet ministriv Ukrainy) [Resolution approving the National Target Program National Action Plan for the Implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities until 2020, 2012. (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].
6. Prykhodchenko, L. (2012). *Teoriya ta praktyka otsynuvannya efektyvnosti derzhavnoi sotsialnoi polityky* [Theory and practice of evaluating the effectiveness of state social policy]. *Publichne upravlinnya: teoriya i praktyka* [Public administration: theory and practice], 4, 118-123 <<http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/2/09.pdf>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].
7. Svidrak, A. (2018). *Kompensatsiya YESV za novostvoreni robochi mistysya* [ECU compensation for job creation]. *Visnyk Ofitsiyno pro podatky* [Official Gazette on taxes]. <<http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100008309-kompensatsiya-yesv-za-novostvoreni-robochi-mistysya>>. (2019, September, 07). [in Ukrainian].